

Web Macerası ile Çocuk Haklarının Öğretilmesine İlişkin Metaforik Bir Yaklaşım

Merve DİNÇER*

MEB (Şehit Tayfun Özköse Ortaokulu), Türkiye

Geliş Tarihi / Submitted: 13/ 03 /2024

Kabul Tarihi / Accepted: 22 /11 /2024

Özet: İlgili çalışmada ortaokul öğrencilerinin “Çocuk Hakları”yla alakalı algılarının metaforlar vasıtası ile saptanması amaç edinilmiştir. İlgili amaç ışığında öğrencilere ilk olarak ön anket soruları yöneltilmiş, sonrasında farklı Web 2.0 araçlarıyla yine bu öğrencilere çocuk hakları ile alakalı bilgiler verilmiş ve yine bu sorular son anket şeklinde öğrencilere yeniden yöneltilmiştir. Ön ve son anket verileri ışığında elde edilmiş olan metaforlar, farklı özellikleri ile ortak nitelikleri açısından kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma desenleri arasında yer alan olgubilim (fenomenoloji) desenine başvurulmuş yürütülmüştür. Araştırma örneklemi 116 tane kız, 87 tane erkek öğrenci olarak toplamda 203 tane ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) öğrencisinden meydana gelmektedir. Araştırmada, bizzat araştırmacının hazırladığı, yarı yapılandırılmış görüşme formuna başvurulmuştur. Çalışma çerçevesinde veriler, ortaokul öğrencilerinin “Çocuk Hakları ... gibidir. Çünkü...” cümlesini tamamlaması ile toplanmıştır. Bu sayede öğrencilerin “Çocuk Hakları” kavramıyla alakalı fikirleri ile zihinlerinde oluşturmuş oldukları algıları saptamaya çalışılmıştır. Çalışmadan elde edilmiş olan verileri, araştırmacı içerik analizi vasıtası ile çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde öğrencilerin yazdığı ön-test ile son-test verileri uyarınca elde edilmiş olan metaforlar ortak nitelikler ve farklılıkları uyarınca gruplara ayrılmış ve bu doğrultuda frekans değerleri tespit edilmiştir. Analiz neticesinde ortaokul öğrencileri “Çocuk Hakları” kavramına ilişkin ilk uygulamada 26 tane metafor, son uygulamadaysa 41 tane metafor üretmişlerdir. Üretilen metaforlar “Temel İhtiyaçlar”, “Eğitim”, “Duyuşsal Özellik”, “Soyut ve Hayal”, “Toplumsal Hayat”, “Doğa” ile “Oyun ile Eğlence” olarak toplamda 7 kategoride toplanmıştır. Ön-testte en fazla toplumsal yaşam başlığında metafor üretilirken son-testteyse soyut ile hayal başlığında metafor üretilmiştir. Elde edilen bulgular literatür dikkate alınarak tartışılmış ve öğrencilerin oluşturdukları metafor algılarından hareketle, araştırma neticelerine dayalı tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Çocuk hakları, Metafor, Metafor analizi

Abstract: This research aimed to determine secondary school students' perceptions of "Child Rights" through metaphors. For this purpose, preliminary survey questions were first asked to the students, then children's rights were explained to these students using various Web 2.0 tools, and the same questions were asked to the students again as the final survey. The metaphors obtained according to the pre-survey and post-survey data were examined under categories in terms of their common features and differences. The study was conducted according to the phenomenology design, one of the qualitative research designs. The sample of the research consists of a total of 203 secondary school students (5th, 6th, 7th, 8th grades), 116 girls and 87 boys. In the study, a semi-structured interview form prepared by the researcher was used. Within the scope of the research, data were collected from secondary school students' "Children's Rights.... like this. It was obtained by completing the sentence "Because...". Thus, it was tried to determine the students' thoughts and perceptions about the concept of "Child Rights". The data obtained from the research were analyzed by the researcher through content analysis. In the analysis of the data, the metaphors obtained according to the pre-test and post-test data written by the students were categorized according to their common features and differences and their frequency values were determined. As a result of the analysis, secondary school students produced 26 metaphors for the concept of "child rights" in the first application and 41 metaphors in the last application. The metaphors produced were grouped under 7 categories: "Education", "Basic needs", "Affective feature", "Social Life",

* Bilim Uzmanı, [0000-0001-8504-3568](mailto:mervedincerpd@gmail.com), mervedincerpd@gmail.com

"Abstract and imagination", "Nature" and "Game and entertainment". While the most metaphors were produced in the social life category in the pre-test, metaphors were produced in the abstract and imagination categories in the post-test. The findings were discussed in the light of the literature and suggestions were made based on the research results, based on the metaphor perceptions created by the students.

Keywords: Child, Child right, Metaphor, Metaphor analysis

1. Giriş

TDK'de çocuk kavramı bebeklik ve erginlik dönemleri arasında yer alan gelişme evresinde bulunan kız ya da oğlan, uşak (Türk Dil Kurumu, t.y.) biçiminde açıklanmıştır. Çocuk; gelişim gösteren insan yavrusu, reşit olarak kabul edilmeyen ve olgunlaşmamış küçük bir yurttaş şeklinde kabul edilmektedir (Yörükoğlu, 2007). Bir toplumun gelişmiş bir kültür düzeyine eriştiğini gösteren en kritik gösterge çocukları önemsemelerinin yanında onlara sağlıklı gelişim olanakları sunabilmeleridir (Akgül, 2017). Toplumların geleceğinin şekil almasında rol üstlenen ve toplumları daha ileri taşıma noktasında sorumlulukları bulunan çocukların topluma aktif katılımlarının sağlanabilmesi adına sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik olarak bazı ihtiyaçların giderilmesi büyük önem arz etmektedir. Bahsi geçen gereklilikten yola çıkarak, çocukların bahsi geçen ihtiyaçların giderilmesini ve de onların korunabilmesini sağlayarak birtakım hakları mevcuttur (Gültekin vd. 2016).

Çocuk hakları, çocukların hem insan olması hem de özen ile bakıma ihtiyaç duymasından dolayı sahip olduğu ve çocukların tamamına ayırım gözetmeksizin bilinmesi gereken hakların listesidir (Akyüz, 2012). Çocuk hakları, yeryüzündeki çocukların tamamının doğumdan itibaren sahip olduğu ahlaki veya hukuki açıdan yaşama, eğitim, sağlık, barınma; psikolojik, fiziksel veya cinsel sömürü karşısında korunma gibi çeşitli haklarının tamamını tanımlamakta olan evrensel nitelikte bir kavramdır (Öz Akar, 2013). Çocukların bahsi geçen haklarını öğrenmesi, bilmesi ve kullanmasıysa onların ileriki yıllarda topluma aktif vatandaşlar şeklinde katılabilmelerini sağlayacaktır.

Ülkemizde Çocuk Hakları Sözleşmesi 1990 yılında Çocuklar İçin Dünya Zirvesi'nde imzalanmıştır. Bu sözleşmenin temel gayesi, çocukları koruyabilmek ve bu sebepten dolayı çocuk haklarının dünya genelinde yaygın bir hal almasını sağlayabilmektir. Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle beraber dünya üzerinde çocuk hakları ile alakalı bilinç düzeyi hızla artmaya başlamıştır. İlgili sözleşme bugün en çok kabul gören sözleşmelerden bir tanesi olmuştur. Ülkemizde ilgili sözleşmenin ön sözünde çocuğun kişisel bir yaşantı devam ettirebilmesi adına sevgi, mutluluk ve de anlayış sunan bir ailede hoşgörü, barış, eşitlik ve özgürlük değerleri ile büyütülmesinin önemine vurgu yapılmıştır.

MEB'in çocuk hakları hususundaki tanıtım uygulamaları ile mevcut derslerin ilgili konuda bilinç oluşturabilme yönünde yeterli olmadığı, derslerde kullanılmakta olan teknik ile yöntemlerin ilgili alandaki gereksinimleri gidermekten uzak olduğu kaydedilmiştir (Erbay, 2012). Günümüzde de Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinin öğretim programlarının içeriğinde çocuk haklarına ilişkin bazı konular bulunmaktadır ancak, programlarda yer alan çocuk haklarının daha çok gelişme ve katılım haklarından oluştuğu, yaşama ve korunma haklarına ise çok az yer verildiği görülmektedir. Programlarda çocuk haklarına bilinçli bir şekilde yer verilen bölümlerde dahi kazanımların içselleştirilmediği konuyla ilgili etkinliklerden anlaşılmaktadır. Bu durum programların çocuk hakları konusunda oldukça yüzeysel bir farkındalık ile hazırlandığının göstergesidir (Çoban Sural ve Aksoy, 2021). Ders programları genel manada Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni göz ardı etmekte, çocukların hem insan hem de çocuk hakları kültürüne sahip şekilde büyütülmesi adına tekrar düzenlenmesi gerekmektedir (Batur-Musaoğlu, 2012).

Çocuklar, sahip oldukları hakları yeterli seviyede öğrenememekte bunun yanında bu hakları oldukları ortamda yeterli düzeyde de uygulayamamaktadır (Ersoy, 2011). Çocukların haklarını anlama ile ilgili olarak yeterli olmayan bir muhakeme gücüne sahip oldukları düşüncesinin de etkili olduğu dikkat çekmektedir. Çocuğun yaşı ilerledikçe anlama kapasitesinde de artış olacağı dikkate alınmadığından, üst sınıflarda çocuk haklarına daha fazla yer verilmesi gerekirken böyle bir yol izlenmemiştir. Programlarda önerilmekte olan etkinlikler yeterli derecede yapılandırılmadığından, programın amaçlarına ulaşabilmesi öğretmenlerin yetkinliklerine ve yeterliklerine kalmaktadır (Çoban Sural ve Aksoy, 2021). Kaliteli bir çocuk hakları eğitiminin gerçekleştirilebilmesi adına etkin öğrenme metotları ile öğrencileri çok daha fazla işe koşmakta olan öğretim teknik ile yöntemlerinin kullanılması ile öğrenme alanlarının bu doğrultuda düzenlenmesinin bir zorunluluk olduğu çok açıktır.

Bunun dışında, bahsi geçen Çocuk Hakları Sözleşmesi madde 29, çocuk eğitimi konusunun formel amaçların çok ilerisine geçip çocuğun yeteneklerini, kişiliğini, bedensel ve bilişsel niteliklerini geliştirme gayelerine ilişkin olduğunu ifade etmekte ayrıca tecrübeye dayalı öğrenme vurgusu da yapmaktadır (UNICEF, 2018).

Bugün eğitim anlayışı öğrenciler açısından bilginin anlamlı ve de günlük yaşamda kullanılabilir duruma getirilmesi temeline dayanmaktadır. İlgili husus eğitim sistemlerinin hayatın şartlarına adapte olabilmek adına devamlı olarak güncellemesine yol açmaktadır (MEB, 2017). Öğrenmenin öğrencilerde kalıcı olması adına, kavramların somutlaştırılması ile bunların bilinen kavramlar ile bağlantı kurularak öğrenilmesi lazımdır (Karcı, 2016). Bu doğrultuda, metaforların da öğrencilerin öğrenecek oldukları soyut kavramları, somut kavramlar ile anlatabilmeleri konusunda oldukça büyük yardımları bulunmaktadır.

Metafor; kişinin bir kavram veya olguyu algıladığı şekliyle, çeşitli benzetmeler yaparak anlatmasıdır (Aydın, 2010). Aydoğdu (2008) metafor kullanımını, bilinmeyenle bilinenin ilişkilendirilmesi ve bu şekilde kavramların arasında yeni bağ kurulması şeklinde açıklamıştır. Söz sanatı şeklinde tabir edilen metafor (Salman, 2003); nesnel ve kavramları bağdaştıran, kavramlara ilişkin algıların tespit edilmesine yardım eden güçlü bilişsel araçlar olarak kabul edilmektedir (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Metaforlar insanların hem doğayı hem de yaşam sürdüğü ortamı anlamlandırmasının, anlamsız olarak görülen nesnel gerçeklikten belli yorumlar vasıtası ile anlamlar çıkarabilmesinin aracı şeklinde kullanılmaktadır. Metaforlar herhangi bir durumu açıklarken binlerce kelimeye eşdeğer zihinsel bir resim ortaya çıkararak karmaşık hikâyeyi metafor vasıtası ile çok kuvvetli bir iletişim aracına dönüştürebilmektedir (Morgan, 1998).

Metafor ile alakalı literatür incelendiği zaman farklı kavramlara ilişkin metafor araştırmalarının bulunduğu da bilinmektedir. Mevcut çalışmalar çoğunlukla öğretmen adayları, öğretmenler veya farklı yetişkin gruplarıyla yürütülmüştür. Yapılan çalışmalarda incelenen metaforlar ise genellikle bilim, bilim insanı, öğretmen, matematik, küresel ısınma, psikolojik danışman, mutluluk, teknoloji, tasarruf, fizik, tarih ve coğrafya gibi kavramlardır. Metaforlar bu şekilde karmaşık ve yeterli seviyede anlaşılabilen konuların çok daha iyi düzeyde anlaşılmasına, fikirlerin daha anlaşılır şekilde ortaya konulmasına yardım eder (Semerci, 2007). Metafor kullanımı, Morgan'a göre (1998), genel manada dünyayı kavrayışımızı gözler önüne seren düşünce şekli manasına karşılık gelir. Metaforlar ilgili yönü ile kişilerin hem dünyayı hem de kendilerini algılama şekillerini göstermekte, soyut ve karmaşık fikirlerin somut hale getirilmesini sağlamaktadır (Girmen, 2007).

1980'lere kadar retorik veya dil dışı kullanım alanı bulunmayan metaforlar, George Lakoff ve Mark Johnson'un Çağdaş Metafor Teorisi çalışmalarıyla birlikte bilimsel araştırma gündemine taşınmış; bir araştırma metodu şeklinde kullanılmaya başlanmış ve yaygınlaşıp gerçek değerine ulaşabilmiştir. (Yıldız ve Ünlü, 2014). Metafor, Lakoff (1986, 1993) ve Gibbs (1993, 1994) tarafından dolaylı bir anlam bulma meselesi olarak görülmüştür. Dolaylılık, dilde metafor bulmak için iyi bir başlangıç noktası olabilir ancak yeterli değildir. Anlamsal olarak hem çok geniş hem de çok dar olarak nitelendirilebilir. Çok geniştir çünkü metafor aynı zamanda ifadede yer alan iki anlamsal veya kavramsal alan arasındaki göze çarpan bir ayrım ve karşıtlığa dayanır, bu da daha sonra benzerlik temelinde bir alandan diğerine bir tür anlamsal aktarımla köprülenmesi gerekir (Cameron, 2003). Dolaylı olma kriteri de metaforun tüm dilsel ifade biçimlerini yakalamak için çok dardır. Metafor, bilişsel dilbilimde geleneksel hale geldiği gibi iki kavramsal alanda geleneksel veya daha az geleneksel bir haritalama olarak tanımlanırsa bu tür alanlar arası haritalamaların doğrudan dil kullanımıyla da gerçekleştirilebileceğini göstermek kolaydır. Bu nedenle birçok benzetme, kelimelerin metin dünyasında amaçlanan referanslarla doğrudan bağlantılıdır. Dilde metaforun tanımlanması ve kullanımı bu nedenle zorluklarla doludur (Steen, 2007).

Metafor tanımlama prosedürü (MIP), söylemde metaforik olarak kullanılan kelimeleri tanımlamak için kullanılan bir yöntemdir. Konuşulan ve yazılı dildeki metaforları tanımak için kullanılmıştır. Esas olarak akademisyenler için tasarlanmıştır ve deneysel araştırmalarda yardımcı olabilir. Prosedür, söylemdeki belirli bir sözcük biriminin ilişkisini belirlemeyi ve belirli bir bağlamda kullanımını metaforik olarak tanımayı amaçlar. Pragglejaz adlı bir grup akademisyen, 2007'de Pragglejaz adını verdiği bu prosedürü başlatmış ve metaforları tanımlamak için ayrıntılı bir yöntem geliştirmiştir (Pragglejaz Group, 2007 ve Steen, 2007). Pragglejaz Grubu, söylemde kanonik metafor

tanımlaması için açık ve kesin bir yöntem geliştirmenin mümkün olup olmadığını incelemek için güçlerini birleştiren uluslararası bir metafor araştırmacıları topluluğudur. İsimleri, ilk isimlerinin ilk harflerinden türetilerek oluşturulmuştur:

Peter Crisp, Çin Üniversitesi Hong Kong, Çin
Ray Gibbs, California Üniversitesi, Santa Cruz, ABD
Alan Cienki, VU Üniversitesi (Amsterdam) Hollanda
Graham Low, York Üniversitesi, İngiltere
Gerard steen, VU Üniversitesi (Amsterdam) Hollanda
Lynne Cameron, Açık Üniversite (Milton Keynes), İngiltere
Elena Semino, Lancaster Üniversitesi, İngiltere
Joe Grady, Cultural Logic LLC (Washington DC), ABD
ALICE Deignan, Leeds Üniversitesi, İngiltere
Zoltán Kövecses, Eötvös Loránd Üniversitesi (Budapeşte), Macaristan

Grup altı yıl boyunca iş birliği yapmış ve doğal söylemde metaforu tanımlamak için çalışmıştır. Bu grup hem istatistiksel testlerle belirtildiği gibi güvenilir hem de bilişsel dil bilim, söylem analizi, psikodilbilim ve uygulamalı dilbilimdeki ampirik araştırmalardan nasıl yararlandığını açıklığa kavuşturmaya çalışmış ve prosedürünü Pragglejaz Grubu olarak yayınlamıştır (Steen, 2002). Söylemde metafor bulmak sadece metaforik olarak kullanılan kelimeleri değil, aynı zamanda ilgili kavramsal yapılarını da belirleme meselesidir ve heyecan verici aynı zamanda hızla değişen bir araştırma alanıdır. Bizim ülkemizde de son senelerde bir kavrama ilişkin algıları tespit edebilmek adına metafor çalışmaları yürütülmektedir. Bilhassa öğrencinin fikir yürütmesini sağlayan yöntemlerden bir tanesi de metaforları kullanabilmektedir (Oğuz, 2005).

Çocuk Hakları kavramıyla ilgili literatür incelendiğinde ebeveynlerle ve daha çok ilkökul düzeyinde öğrencilerle çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu alanda Çocuk Hakları eğitim programının ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin çocuk hakları tutum ile farkındalıkları üzerinde bulunan etkisi (Çarıkçı, 2019), ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin çocuk hakları ile alakalı farkındalık seviyelerini tespit eden etkenler (Karcı, 2016), kamu okullarında öğrenim görmekte olan dördüncü sınıf öğrencilerinin çocuk hakları ile alakalı görüşleri (Çoban Sural ve Aksoy, 2021). 4.Sınıf öğrencilerinin gözünden çocuk hakları: Haklarımız var (Gültekin vd., 2016). Hz. Peygamber'in hadislerinde çocuk hakları (Keleş, 2021), ortaokul düzeyi Türkçe dersi kitaplarının çocuk hakları yönünden ele alınması (Çelik, 2020), öğrencilerin çocuk hakları kavramıyla ilgili bilişsel yapılarının ele alınması (Çavuş, 2019), ilköğretim programlarında çocuk hakları (Uluç, 20008), ilköğretim öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin algıları (Ersoy, 2011) çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiştir.

Çocuk kavramı üzerinden geliştirilen metaforlarla ilgili literatür incelendiğinde ise ebeveynlerin çocuk kavramına yükledikleri metaforlar (Pesen, 2015), çocuk haklarına dair ebeveynlerin metaforik algıları (Fidan ve Özaydın, 2019), Bilim Sanat Merkezi bünyesindeki öğrencilerinin proje kavramına dair metaforik algıları (Nacaroğlu ve Mutlu, 2020), sekizinci sınıf öğrencilerinin LGS yani liselere geçiş sınavına dair algılarının metaforlar vasıtası ile ele alınması (Ulusoy, 2020), çocuk haklarına dair ebeveynlerin metaforik algıları (Kurtdede-Fidan ve Özaydın, 2019) gibi çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiş ancak çocuk hakları algısına ilişkin ortaokul öğrencilerine yönelik bir metaforik araştırmaya rastlanmamıştır. Buradan hareketle çocuk hakları ile ilgili yapılan metaforik araştırma Web 2.0 araçlarıyla ilişkilendirilmiş ve ortaya çıkan öğrenci görüşleri elde edilmiş olan ön-test ve son-test verilerine göre ortaya konulmuştur. Bu bağlamda öğrencilerin Web 2.0 araçları kullanarak çocuk hakları algılarına ilişkin bir metafor çalışmasının yapılmasının alan yazına katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu çalışmanın hem araştırmacılara hem de eğitimcilere önemli düzeyde yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Dünya üzerindeki çocukların tamamının şefkate, sevgiye ve korunmaya herkesten çok daha fazla gereksinim duyduğu bilinen bir gerçektir. Toplumun en önemli parçalarından biri niteliğindeki çocuk, aynı zamanda da ilerideki toplumun güvence konumundadır. İlgili açıdan çocuk haklarının dengeli biçimde ve özgür bir şekilde korunabilmesi çocuğun ve toplumun faydasıdır. İlgili sebepten

dolayı çocukların gelişimine hassasiyet göstermek mecburidir. Kişinin çocukluğu nasıl geçerse geleceği de o doğrultuda şekillenir. Özgür bir şekilde, herhangi bir şiddete ya da baskıya maruz bırakılmadan yetişmiş olan çocuk gelecekte içinde bulunduğu toplumun hem sağlıklı olmasını hem de kendisinin de yaşamış olduğu topluluğun parçası olabilmelerini sağlayacaktır.

Çocuk haklarını güçlendirmek toplumun gelecek yılları adına yapılmış olan en kritik yatırımların başında gelmektedir. Bender (2005), eğitim kuramcısı ve düşünür John Dewey'in bir toplum içinde eğer çocuklar ihmal ediliyor ise o toplumu geri kalmış kültür, çocukların gelişimine önem gösteriliyorsa o toplumun kültürü gelişmiş kültür olarak gördüğünü bildirir. Bu anlamda yapılan çalışma çocukların haklarına dair farkındalığını arttırması açısından önemlidir.

Alanyazında yer alan araştırmalara bakıldığında çocuk haklarıyla ilgili öğrenci görüşlerini incelemekte olan araştırmaların sayıca yeterli olmadığı kaydedilmiştir. İlgili hususa ek ortaokul öğrencilerinin konuyla ilgili görüşlerinin araştırılmasına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma öğrencilerin Web 2.0 araçları kullanarak çocuk hakları algılarına ilişkin görüşlerinin ortaya koyması açısından önemlidir. İlgili araştırmanın asıl gayesi, ortaokul öğrencilerinin çocuk haklarıyla alakalı algılarını metaforlar vasıtası ile gözler önüne sermektir.

1.2. Araştırma Problemleri

Araştırma çerçevesinde aşağıda yer alan sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1. Ortaokul öğrencileri, "Çocuk Hakları" kavramına dair ön ankette hangi metaforları geliştirmiştir?
2. Ortaokul öğrencileri, "Çocuk Hakları" kavramına dair son ankette hangi metaforları geliştirmiştir?
3. Ön ankette ve son ankette geliştirilen metaforlar, farklılıkları ile ortak özellikleri açısından hangi kavramsal kategorilerde toplanmaktadır?

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma; ortaokul öğrencileri ile yürütülmüş olup, eğitim, duyuşsal özellik, temel ihtiyaçlar, toplumsal hayat, doğa, soyut ile hayal, oyun ile eğlence olarak 6 başlık ile sınırlandırılmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Türü

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin çocuk hakları ile alakalı tutumları, düşünceleri ve de tutumları üzerinde etkili olan etkenlere ilişkin mevcut durumun gözler önüne serilmesi amaçlanmaktadır. İlgili kapsamda araştırmada nitel araştırma desenleri arasında yer alan olgubilim (fenomenoloji) desenine başvurulmuştur. Olgubilim çalışmaları fark edilen ama ayrıntılı ve de derinlemesine bir anlayışa da sahip olunmayan çeşitli olgulara yoğunlaşmaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Yaşanan siyasal, sosyal, teknolojik ve ekonomik gelişmelerin tamamı yaşamın hemen hemen her alanında etkilerini hissettirmektedir (Çoban Sural ve Aksoy, 2021). Eski dönemlerde bilgilerin öğretmenden öğrenciye sunma yöntemi ile aktarımı mevzu bahiskken sanayileşmeyle birlikte öğrencilerin bilgiyi anlamlandırmış olduğu öğrenci merkezli metotlara geçilmiştir. İçinde olduğumuz dijital dünyadaysa öğrenciler artık teknoloji ile kendi kendine öğrenebilen kişiler haline dönüşmektedir (Kasapoğlu ve Akyol, 2010). Örnek vermek gerekirse, yazma becerilerine ilişkin mesajlaşma araçları, bloglar, tartışma forumları; konuşma-dinleme becerilerine ilişkin belgeseller, videolar, filmler ile sanal dünya uygulamaları benzeri pek çok araç geliştirilmiştir. Bunun dışında kâğıt ve kalem değerlendirmeleri yerini elektronik portfolyolara, dijital ölçme değerlendirme araçlarına ve alternatif ölçme değerlendirme metotlarına bırakmıştır (Özgür, 2016). Hatta, O'Reilly (2005) tarafından tanımlanmış olan "Web 2.0", iletişimin ve buradan hareketle bilginin tek yönlüden ziyade çift yönlü olmasının sağlamakta olan web teknolojilerini tabir etmektedir (Çoban Sural ve Aksoy, 2021). İlgili teknolojide, kullanıcılar içerik geliştirebilir, iletişim kurabilir ve de bilgi üretebilirler (Horzum, 2010). Bu sebepten dolayı Web 2.0 araçlarının yer aldığı öğretim tasarımında, öğrenenler etkin olmayan bilgi alıcı olmaktan çıkıp etkin öğrenen, kişisel ve kişiler arası iletişim içerisinde olan öğrenciler haline

gelirler. Bu sayede öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını almaları da söz konusudur (Özel, 2013).

2.2. Veri Kaynakları ve Veri Toplama Aracı

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin “Çocuk Hakları” kavramına yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla katılımcılara “Çocuk Hakları gibidir. Çünkü dır” biçiminde hazırlanmış olan açık uçlu anket formuna başvurulmuştur. Uygulamadan önce metafor kavramı öğrencilere açıklanmış, benzetmeleri yapma esnasında yaratıcılıkları ile hayal güçlerini kullanabilecekleri ifade edilmiştir. Öğrencilere bahsi geçen olgu ile alakalı metaforun bir başka deyişle benzetmenin soyut, somut gibi herhangi bir şeye yapılabileceğini, çünkü bağlacıyla da metaforun gerekçesinin açıklanmasının gerekli olduğu anlatılmıştır. Araştırmaya katılan kişilere açık uçlu anket formu “Web Uygulamaları ile Çocuk Haklarının Öğretilmesine İlişkin Etkinlikler” gerçekleştirilmeden önce ve gerçekleştirildikten sonra iki aşama şeklinde uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

İlgili araştırma neticesinde elde edilmiş olan bilgiler çözümlenirken nitel araştırma metotları arasında yer alan içerik analizi ile betimsel analize başvurulmuştur. Betimsel analiz tekniğinde, gözlenen veya görüşülen kimselerin düşüncelerini dikkat çekici şekilde yansıtabilmek adına doğrudan alıntılar fazlaca yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İlgili çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulan çerçeveye uygun temalar belirlenmiş ve bulgular sunulmuştur. Veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Görüşme formundaki sorulara öğrencilerin cevap vermeleri istenmiştir. Gizliliğin korunması sağlanmıştır. Verilerin bilgiye dönüşebilmesi için elde edilen cevaplar sınıflandırılarak tablolar oluşturulmuştur. Verilen cevaplardan betimsel analiz için kavramsal sınırlar belirlenmiştir. Analiz yaparken katılımcıların cevaplarından sonuçlar çıkarılmış ve daha sonra bu sonuçlar yorumlanmıştır. İlgili süreçte gizliliği temel almak gayesi ile her katılımcı öğrenciye kodlar verilerek açıklamalar yapılmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin üretmiş olduğu metaforlar Saban (2008) öncülüğünde kullanılmakta olan adımlar göz önünde bulundurularak metaforların saptanması, metaforların gruplandırılması, kategorilerin geliştirilmesi, güvenilirlik ile geçerliliğin sağlanması ile nicel veri analizi adına bulguların bilgisayar ortamına geçirilmesi biçiminde beş adımda toplanmıştır. Bu adımlar; Metaforların tespit edilmesi: Ortaokul öğrencilerince üretilmiş olan metaforlar alfabetik sıra dikkate alınarak listelenmiş, metaforların net ve belirgin olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Mantıksal temeli bulunan metaforlar saptanmıştır, olmayanlar ise çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Metaforların gruplandırılması: Geçerli metaforlar mercek altına alınarak farklılık ile benzerliklerine gruplandırılmış, örnek bir metafor listesi hazırlanmıştır. Kategorilerin geliştirilmesi: Kategori geliştirme evresinde metaforların her biri, kaynağı, konusu, kaynağı ve konusu arasında bulunan ilişki açısından çözümlenmiş ve metaforların her biri bir temayla ilişkilendirilip ön-test ile son testte 7 ayrı kategori hazırlanmıştır. Güvenirlik ile geçerliliğin sağlanması: Çalışmanın geçerliliğini sağlayabilmek adına hem veri analiz hem de veri kodlama süreci detaylı biçimde anlatılmıştır. Bunun dışında bulgular kısmında öğrencilerin vermiş olduğu yanıtlardan doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Metaforları kategorilerle eşleştirilmiştir. Daha sonra yapılan eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Metaforlar saptanıp, kategorilerin oluşturulmasının ardından verilerin tümü istatistik programına aktarılmıştır. Ön-test ile son-testte bulunan metaforların her biri adına frekans hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin “Çocuk Hakları” kavramıyla alakalı olarak ürettikleri metaforların frekans değerleri aşağıda yer alan Tablo 1 üzerinde verilmiştir. “Çocuk Hakları” kavramına ilişkin toplam ön testte 26 son testte 41 adet geçerli metafor üretmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerce en sık yinelenen metaforlar “eğitim”, “yaşamak”, “eğlence”, “okul” ve “oyun” şeklindedir.

Tablo 1. Çocuk Hakları Kavramına Yönelik Ön-test ve Son-test Sonucunda Elde Edilen Metaforlarının Frekans Değerleri

Metafor No	Ön Test	Frekans (N)	Son test	Frekans (N)
1	Eğitim	25	Eğlence	16
2	Yaşamak	22	Sevgi	13
3	Oyun	15	Lunapark	12
4	Okul	15	Gökkuşığı	10
5	Özgürlük	13	Oyuncak	10
6	Okumak	13	Empati	10
7	Eğlence	11	Yaramazlık	10
8	Kardeşlik	10	Katılım	8
9	Sorumluluk	8	Park	7
10	Gelecek	7	Fidan	7
11	Çiçek	7	Anne	7
12	Beslenmek	6	Kar Taneleri	7
13	Eşitlik	6	Eşitlik	6
14	Sevilmek	6	Eğitim	5
15	Sağlık	6	Özgürlük	5
16	Masumiyet	4	Aile	5
17	Yasalar	4	Güven	5
18	Adalet	4	Tohum	5
19	Evrensellik	4	Tomurcuk	5
20	Rengârenk	4	Kuş	4
21	Yemek	4	Korunma	4
22	İnsanlık	3	Adalet	3
23	Meyve Ağacı	3	Bitki	3
24	Beyaz Renk	2	Bebek	3
25	Kanunlar	1	Meşale	3
26	Güzellik	1	Beslenme	3
27			Yaşamak	2
28			Okumak	2
29			Barınma	2
30			Hilal	2
31			Kitap	2
32			Fil	2
33			Kedi	2
34			Çiçek	2
35			Göz	2
36			Atatürk	2
37			Su	2
38			İnci Tanesi	2
39			Sağlık	1
40			Masumiyet	1
41			Zekâ Küpü	1
TOPLAM		26		41

Tablo 1'e göre ortaokul öğrencilerinin "Çocuk Hakları" kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforlar ön-test ile son-test biçiminde incelendiği zaman ön-testte 26 tane metafor üretilmiştir ve en fazla üretilmiş olan metaforlar eğitim (f=25), oyun (f=15), yaşamak (f=22) ile okul (f=15) şeklinde tespit edilmiştir. Son-test neticelerinde üretilmiş olan metafor sayısıysa 41'dir ve en fazla üretilmiş olan metaforlar eğlence (f=16), sevgi (f=13) ve lunapark (f=12) olarak tespit edilmiştir.

3.1. Ön-Test Bulguları

"Ön ankette ve son ankette geliştirilen metaforlar, farklılıkları ile ortak özellikleri açısından

hangi kavramsal gruplar altında toplanmaktadır?” problemiyle alakalı şekilde yapılmış olan içerik analizinde “Çocuk Hakları” kavramıyla alakalı oluşturulmuş olan metaforlar ortak niteliklerine göre gruplandırıldığı zaman 7 kategori oluşmuştur. Bahsi geçen gruplar; “Eğitim”, “Duyuşsal Özellik”, “Temel İhtiyaçlar”, “Toplumsal Hayat”, “Doğa”, “Soyut ve Hayal” ile “Oyun ile Eğlence” olarak belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin ön-test şeklinde uygulanmış olan açık uçlu anket formunda Çocuk Hakları kavramıyla alakalı üretmiş oldukları metaforlara ait başlıklar aşağıda bulunan Tablo 2 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 2. Çocuk Hakları İmajlarına Ait Kategoriler (Ön-test)

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekansı %	Bazı Metafor İfadeleri
Eğitim	Eğitim	25	OÖ-89: Çocuk hakları eğitim gibidir, çünkü bu bir insan hakkıdır.
	Okul	15	OÖ-106: Çocuk hakları okul gibidir çünkü okul çocuğa her şeyi öğretir.
	Okumak	13	OÖ-47: Çocuk hakları özgürlük gibidir, çünkü bu hak bizim özgürce yaşamamızı sağlar.
	Yaşamak	22	OÖ-60: Çocuk hakları yaşamak gibidir, çünkü bu bütün insanların en temel hakkıdır.
Temel İhtiyaçlar	Özgürlük	13	OÖ-9: Çocuk hakları beslenmek gibidir, çünkü bütün çocukların sağlıklı yiyecek yeme hakları vardır.
	Beslenmek	6	
	Sağlık	6	
	Yemek	4	
Duyuşsal Özellik	Sevilmek	6	OÖ-52: Çocuk hakları masumiyet gibidir, çünkü çocuklar her zaman masumdur.
	Masumiyet	4	OÖ-41: Çocuk hakları insanlık gibidir, çünkü çocukların haklarını korumak bütün insanların görevidir.
	İnsanlık	3	
Toplumsal Hayat	Kardeşlik	10	OÖ-50: Çocuk hakları adalet gibidir, çünkü çocuklar haklarını aldığında adalet yerini bulur.
	Sorumluluk	8	OÖ-1: Çocuk hakları kardeşlik gibidir, çünkü herkes kardeşçe yaşasa hiç sorun çıkmaz.
	Eşitlik	6	OÖ-10: Çocuk hakları gelecek gibidir, çünkü çocuklar bütün insanların geleceğidir.
	Yasalar	5	OÖ-77: Çocuk hakları beyaz renk gibidir, çünkü çocuklar saf ve tertemizdir.
	Evrensellik	4	
	Adalet	4	
Soyut ve Hayal	Gelecek	7	
	Rengârenk	4	
	Beyaz renk	2	
Doğa	Güzellik	1	
	Çiçek	7	OÖ-140: Çocuk hakları çiçek gibidir, çünkü çocuklar çiçek gibi masumdur.
Oyun ve Eğlence	Meyve ağacı	3	OÖ-190: Çocuk hakları meyve ağacı gibidir, çünkü çocuklar da meyveler gibi çok tatlı ve güzeldir.
	Oyun	15	OÖ-202: Çocuk hakları oyun gibidir, çünkü çocuklar oyun oynayınca mutlu olur.
	Eğlence	11	OÖ-182: Çocuk hakları eğlence gibidir, çünkü bütün çocukların eğlenmeye hakkı vardır.

Web Macerası ile Çocuk Haklarının Öğretilmesine İlişkin Metaforik Bir Yaklaşım

Yukarıda verilen Tablo 2’den yola çıkarak ilk adımda ortaokul öğrencilerine uygulanmakta olan açık uçlu anket formunda çocuk hakları kavramıyla alakalı elde edilmiş olan metaforlar 7 başlık altında incelenmiştir. Bahsi geçen kategorilerin frekans dağılımları maksimum metaforun bulunduğu gruptan minimum kategoriye olacak şekilde sıralanırsa toplumsal hayat (f=6), temel ihtiyaçlar (f=5), soyut ve hayal (f=4), eğitim (f=3), duyuşsal özellik (f=3), doğa (f=2) ve oyun-eğlence (f=2) biçimindedir.

3.2. Son-Test Bulguları

Ortaokul öğrencilerinin son-test şeklinde uygulanmış olan açık uçlu anket formu üzerinde “Çocuk Hakları” kavramıyla alakalı üretmiş oldukları metaforlara ait başlıklar aşağıda sunulan Tablo 3 üzerinde açıkça görülmektedir.

Tablo 3. Çocuk Hakları İmajlarına Ait Kategoriler (Son-Test)

	Kategoriler Metaforlar	Metafor Frekansı	%	Bazı Metafor İfadeleri
Eğitim	Eğitim	5		<i>OÖ-88: Çocuk hakları eğitim gibidir, çünkü her çocuğun ücretsiz eğitim görme hakkı vardır.</i>
	Kitap	2		<i>OÖ-14: Çocuk hakları kitap gibidir, çünkü içinde çocuklar için hep yararlı bilgiler var.</i>
	Okumak	2		<i>OÖ-79: Çocuk hakları okumak gibidir, çünkü okudukça haklarını öğrenirsin.</i>
Temel İhtiyaçlar	Özgürlük	5		<i>OÖ-45: Çocuk hakları özgürlük gibidir, çünkü çocuklar duygularını ve düşüncelerini özgürce söyleyebilmelidir.</i>
	Güven	5		<i>OÖ-4: Çocuk hakları güven gibidir, çünkü bütün çocukların güvende olması gerekir.</i>
	Korunma	4		<i>OÖ-90: Çocuk hakları yaşamak gibidir, çünkü onlar olmadan yaşanmaz.</i>
	Beslenme	3		
	Yaşamak	2		
	Sevgi	13		<i>OÖ-56: Çocuk hakları sevgi gibidir, çünkü her çocuk sevimliyi hak eder.</i>
	Anne	7		<i>OÖ-29: Çocuk hakları anne gibidir, çünkü her zaman seni korur.</i>
Duyuşsal Özellik	Masumiyet	1		<i>OÖ-3: Çocuk hakları masumiyet gibidir, çünkü her çocuk doğuştan masumdur.</i>
	Empati	10		
	Katılım	8		
Toplumsal Hayat	Eşitlik	6		<i>OÖ-57: Çocuk hakları empati gibidir, çünkü empati kurarak çocukların ne düşündüğünü anlayabilirsin.</i>
	Aile	5		
	Adalet	3		
Soyut ve Hayal	Gökkuşluğu	10		<i>OÖ-10: Çocuk hakları gökkuşluğu gibidir, çünkü rengârenk, eğlenceli ve çok sevimli.</i>
	Kar taneleri	7		<i>OÖ-37: Çocuk hakları kar taneleri gibidir, çünkü birbirine zarar vermeden mutlu olmayı öğretir.</i>
	Tomurcuk	5		<i>OÖ-5: Çocuk hakları meşale gibidir, çünkü çocuklar haklarına ulaşırsa her yer aydınlanır.</i>
	Bebek	3		<i>OÖ-130: Çocuk hakları bebek gibidir, çünkü oyuna ve korunmaya ihtiyacı vardır.</i>
	Meşale	3		<i>OÖ-19: Çocuk hakları Atatürk gibidir, çünkü Atatürk çocuklara bir bayram verdi.</i>
	Hilal	2		
	Göz	2		

	Atatürk	2	
	İnci tanesi	2	
	Zekâ küpü	1	
	Fidan	7	OÖ-139: Çocuk hakları fidan gibidir, çünkü ilgilenirsen çiçek açar, meyve verir, kocaman olur.
	Tohum	5	
	Kuş	4	
Doğa	Bitki	3	
	Çiçek	2	OÖ-102: Çocuk hakları kuş gibidir, çünkü çocuklar kuşlar gibi özgür ve mutlu olmayı hak eder.
	Su	2	
	Fil	2	
	Kedi	2	
Oyun ve Eğlence	Eğlence	16	OÖ-22: Çocuk hakları eğlence gibidir, çünkü çocukların eğlenmeye çok ihtiyaçları var.
	Lunapark	12	
	Oyuncak	10	
	Yaramazlık	10	OÖ-27: Çocuk hakları lunapark gibidir, çünkü sınırsız eğlence ve çok gülmek
	Park	7	

Tablo 3'ten yola çıkarak son adımda ortaokul öğrencilerine uygulanmış olan açık uçlu anket formunda çocuk hakları kavramıyla alakalı elde edilmiş olan metaforlar 7 grupta ele alınmıştır. İlgili kategorilerin frekans dağılımları maksimum metaforun bulunduğu kategoriden minimuma doğru sıralanırsa soyut ve hayal (f=9), doğa (f=8), temel ihtiyaçlar (f=7), oyun-eğlence (f=5), toplumsal hayat (f=5), doğa (f=2), eğitim (f=3) ve duyuşsal özellik (f=3) şeklindedir.

3.3.Ortaokul Öğrencileri Tarafından Üretilen Metaforların Ön-test ve Son-test Sonuçlarına Göre Değişimi

Ortaokul öğrencileri tarafından üretilmiş olan metaforların ön-test ile son-test sonuçları uyarınca değişimi aşağıda yer alan Tablo 4 üzerinde sunulmuştur:

Tablo 4. Ortaokul Öğrencileri Tarafından Üretilen Metaforların Ön-Test ve Son-Test Sonuçlarına Göre Değişimi

Kategoriler	Ön test	Son test
Eğitim	3	3
Temel ihtiyaçlar	5	7
Duyuşsal özellik	3	3
Toplumsal Hayat	6	5
Soyut ve hayal	4	10
Doğa	2	8
Oyun ve eğlence	2	5
TOPLAM	25	41

Tablo 4 incelendiği zaman ön-test ile son-testlerden elde edilen sonuçlar uyarınca eğitim, duyuşsal özellik ve toplumsal hayat kategorilerinde bir değişim olmazken temel ihtiyaçlar, soyut ile hayal, doğa ile oyun ile eğlence kategorilerindeyse bir artışın bulunduğu açıkça görülmektedir.

Kategoriler içerisinde ön-test ile son-test sonuçları uyarınca ortaokul öğrencilerince en fazla üretilmiş olan metaforlar aşağıda sunulmuş olan Tablo 4 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 5. Kategoriler Arasında Ön-Test ve Son-Test Sonuçlarına Göre Ortaokul Öğrencileri Tarafından Üretilen En Çok Üretilen Metaforlar

Kategoriler	Ön test	Son test
Eğitim	Eğitim (f=25)	Eğitim (f=5)
Temel ihtiyaçlar	Yaşamak (f=22)	Özgürlük (f=5)

		Güven (f=5)
Duyuşsal özellik	Sevilmek (f=6)	Sevgi (f=13)
Toplumsal Hayat	Kardeşlik (f=10)	Empati (f=10)
Soyut ve hayal	Gelecek (f=7)	Gökkuşığı (f=10)
Doğa	Çiçek (f=7)	Fidan (f=7)
Oyun ve eğlence	Oyun (f=15)	Eğlence (f=16)

Tablo 5 incelendiğinde eğitim kategorisinde ön-testte ve son-testte en çok üretilen metafordur. Temel ihtiyaçlar başlığında ön-testte yaşamak en fazla üretilmiş olan metaforken son testte özgürlük ve güven metaforudur. Duyuşsal özellik başlığında ön testte en fazla üretilmiş olan sevilmek metaforuyken son testte ise sevgi metaforudur. Toplumsal hayat başlığında ön testte en fazla kardeşlik metaforu üretilirken son testte empati üretilmiştir. Soyut ve hayal kategorisinde ön test kapsamında en fazla üretilmiş olan metafor gelecekken son-test kapsamında gökkuşığı metaforu üretilmiştir. Doğa grubunda ön testte en fazla üretilmiş olan metafor çiçekken son testte ise fidan metaforu üretilmiştir. Nihayetinde oyun ile eğlence kategorisine bakıldığı zamansa ön testte oyun en fazla üretilmiş olan metaforlarken son testte ise eğlence metaforları en fazla üretilmiş olan metaforlardandır.

4. Tartışma ve Sonuç

İlgili çalışmada ortaokul öğrencilerinin “Çocuk Hakları” kavramına ilişkin metaforik algıları ön-test ile son- test şeklinde ele alınmıştır. İki adımda hayata geçirilen ilgili çalışmada üretilmiş olan metaforlar; Temel ihtiyaçlar, Eğitim, Duyuşsal Özellik, Soyut- Hayal, Toplumsal Hayat, Doğa ile Oyun ile Eğlence olarak toplamda 7 kategoride biraraya getirilmiştir. Yapılmış olan ön-test kapsamında en fazla toplumsal hayat başlığında metafor üretilir iken son-testteyse soyut ile hayal başlığında metaforlar üretilmiştir.

Sosyal bir olgu ile alakalı bilincimizin dışavurumunu sağlayan dilsel araçlara metafor adı verilmektedir. Bu çalışmada ise Çocuk Hakları'nın öğrenciler üzerinde bulunan etkilerini keşfedebilmeye imkân sunacak bir araç şeklinde kullanılmıştır. Ortaokul öğrencilerine “Çocuk Hakları ... gibidir. Çünkü ...” tabirinin bulunduğu yarı yapılandırılmış forma başvurulmuş ve Çocuk Hakları'na dair metaforik algıları açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmada öğrencilere ilk olarak ön anket soruları sorulmuş, sonrasında farklı Web 2.0 araçlarına başvurularak ilgili öğrencilere çocuk hakları konusunda bilgi verilmiş ve yine bu sorular öğrencilere son anket ile yeniden yöneltilmiştir. Son ve ön anket verileri uyarınca elde edilmiş olan metaforlar, farklılıkları ve ortak nitelikleri açısından kategorilere ayrılarak incelenmiştir.

“Çocuk Hakları” kelimesi sizin için ne ifade ediyor?” problemine dair yapılmış olan içerik analizinde “Çocuk Hakları” na dair metaforlar, ortak özellikleri göz önünde bulundurularak kategorilere ayrılmış ve incelenmiştir. Tüm metaforların tek tek incelenmiş olduğu ilgili kısımda oluşan kategori ile bulgular sunulmuştur. Bu kapsamda hem okuyucuların kendi yorumlarını da ekleyebilmesi hem de çalışmanın güvenilirliğini daha üst seviyeye taşımak adına doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmiştir. Oluşan metaforların sunulmasının ardından ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Araştırmada katılımcıların “Çocuk Hakları” kavramına yönelik algıları belirlenen 7 kavramsal kategori çerçevesinde sırasıyla verilmiştir. Ön testte üretilen metaforların büyük çoğunluğu Çocuk Hakları kavramının temel insan haklarından “eğitim” ve “yaşamak” olduğu görülmekte iken son testte daha spesifik iki kavram olan “eğlence” ve “sevgi” karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin, temel yaşam ile gelişim haklarıyla alakalı bilgileri korunma ile katılım haklarına nazaran daha fazladır. Öğrencilerin çocuk haklarının yalnızca bazıları ile alakalı bilgi sahibi olmaları, onların haklarının birini kullanırken öbür haklarını ihlal etmelerine yol açabilirler. İlgili sebepten dolayı öğrencilerin çocuk haklarının tamamını bilmeleri büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın öğrencilerin çocuk hakları ile alakalı yeterli seviyede bilgi sahibi olamadıkları neticesi, Akengin'in (2008) araştırmasında

bulunan Türkiye’de yaşayan çocukların ‘‘Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni okumasına rağmen sahip olduğu hakların tam anlamıyla bilincinde olmadıkları neticesi ile benzerdir.

Çocukların çocuk hakları ile alakalı yeterli seviyede bilgiye sahip olmamaları şöyle yorumlanabilmektedir. Öğrenciler çocuk haklarının tamamını okumalarına rağmen yalnızca günlük hayatlarında uygulayabildikleri haklarını öğrenmiş ve sadece bu hakları içselleştirmiş olabilir. Öğrencilerin çocuk haklarını içselleştirebilmesi adına yalnızca okul ortamında değil, okul dışı ortamda da haklarını uygulayabilecekleri ortamların sağlanabilmesi gerekmektedir (Ersoy, 2011). Buna paralel olarak bir katılımcının ön testte ‘Çocuk Hakları okul gibidir, çünkü okul çocuğa her şeyi öğretir.’ ifadesi çocuğun haklarını öğrenmekle ilgili bütün beklentiyi okula yüklediğini gösterir.

Çalışmamızda ‘‘Çocuk Hakları’’ kavramı ile ilgili olarak ortaokul öğrencileri, ön testte 26 çeşitli metafor üretirken, son testte bu sayı daha da çeşitlenmiş ve 41’e yükselmiştir. Üretilen metaforlar daha çok olumlu anlamlar içermektedir. Katılımcılarla ön testin ardından Web 2.0 araçları kullanılarak (Word Art, Canva ve Poster My Wall) Çocuk Hakları ile ilgili çeşitli tasarımlar yapılmış ve katılımcılar bu tasarımları hazırlanırken kesinlikle kısıtlanmamıştır. Bu sebeple katılımcıların bu tasarımları oluşturduktan sonra son testte ürettikleri metaforların daha özgür ve çeşitlilik açısından zengin bir yapıda oldukları söylenebilir.

Son testte bir katılımcının ‘‘Çocuk hakları Atatürk gibidir, çünkü Atatürk çocuklara bir bayram verdi.’’ ifadesi çocuk haklarını tarihte çocuklara ilk defa bayram armağan eden lider olan Atatürk ile ilişkilendirdiğini göstermekte iken başka bir katılımcının ‘‘Çocuk hakları meşale gibidir çünkü çocuklar haklarına ulaşırsa her yer aydınlanır.’’ ifadesi katılımcıların özgürce düşüncelerini ortaya koyduklarını göstermektedir. Bu ifadelerle benzer şekilde başka bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları kuş gibidir çünkü çocuklar kuşlar gibi özgür ve mutlu olmayı hak eder.’’ demiş ve bu ifadeyle özgürlük ve mutluluğu bir bütün olarak düşünmüştür.

‘‘Oyunculardan adeta ciddi öğrenmenin yorgunluğunu atabilmek adına yapılan etkinliklermiş gibi bahsedilir. Ancak oyun, çocuklar açısından ciddi bir öğrenme anlamına gelmektedir. Oynamak esasen çocukluk esnasında icra edilmekte olan bir meslektir.’’ demiştir Fred Rogers (Rogers, 2001). Çocuklara oyun aracılığıyla öğretimin kalıcı bilgileri oluşturduğunu desteleleyen çalışmaların olduğu da bilinmektedir. Web 2.0 araçları da çocuklara öğretim sağlarken kullanılacak oldukça eğlenceli bir araçtır. Çocuk tasarımını oluştururken hem hayal ederek eğlenir hem de öğrenir. Hayallerinin etkisinde olan bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları, gökkuşağı gibidir, çünkü rengârenk, eğlenceli ve çok sevimli’’ ifadesini kullanırken, başka bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları, lunapark gibidir, çünkü sınırsız eğlence ve çok gülmek’’ ifadesini kullanmıştır. Bu ifadeler, Torun’un (2011) ‘‘Çocuk hakları öğretiminde oyun yönteminin başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisi’’ isimli çalışmasının sonucunda elde edilen oyun ile desteklenmekte olan çocuk hakları öğretimi konusunun, öğrencilerin hem başarıları düzeylerine hem de öğrenilen bilgilerin kalıcılığı ile çocuk haklarıyla alakalı tutumlarına pozitif etkisinin olduğu sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Tüm dünyada çocuk haklarının korunması problemi günümüzün en kritik sorunlarının başındadır. Çocuk haklarının korunabilmesi adına ilgili hakları toplumların benimsemesi, ileriki yıllar için özgüvenli, hak ile sorumluluklarını iyi bilen bunun yanında başarılı bir kuşak yetiştirebilmek ve çocuklara haklarını öğretebilmek gerekmektedir (Torun, 2011). Katılımcılar son testte verdikleri bazı cevaplarla, çocuk haklarının çok kıymetli taraflarına vurgu yapmışlardır. Bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları, empati gibidir çünkü empati kurarak çocukların ne düşündüğünü anlayabilirsin.’’ ifadesiyle çocukların dinlenilmesi, anlaşılması gerektiğini vurgularken başka bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları kar taneleri gibidir, çünkü birbirine zarar vermeden mutlu olmayı öğretir.’’ ifadelerini kullanmıştır. Burada hakların elde edilmesi sonucu hiçbir çocuğun zarar görmeyeceğini, korunacağını ve her şeyden öte doğru anlaşılacağını ifade etmiştir.

Araştırmamızda katılımcılar doğa kategorisinde fidan, tohum, tomurcuk, bitki, çiçek gibi bakım isteyen canlı metaforlar geliştirmişlerdir. Bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları fidan gibidir, çünkü ilgilenirsen çiçek açar, meyve verir kocaman olur.’’ demiştir. Burada katılımcı, çocuk haklarının dinamik, canlı yapısına vurgu yapmaktadır. Başka bir katılımcı ‘‘Çocuk hakları çiçek gibidir, çünkü çocuklar çiçek gibi masum ve mis kokuludur.’’ demiştir. Burada da çocuk haklarının aslında çocukların hassas, kırılmaya müsait, yakın ilgi ve bakım bekleyen taraflarını vurgulamaktadır. Buna

benzer başka bir katılımcı “Çocuk hakları suya benzer, çünkü içmezsek ölürüz.” demiştir. Burada çocuk hakları olmadan yaşamayı yaşamın sonu olarak değerlendirmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk’ün de dediği üzere: “Vatanı korumak, çocukları korumak ile başlar. Çocuklar geleceğimizin güvencesi ve yaşama sevincimizdir. Bugünün çocuğunu, yarının yetişkini gibi büyütmek her birimizin insanlık vazifesidir. Çocukları sağlıklı, bilgili yetiştirilmeyen milletler, temeli çürük binalar misali çabuk yıkılırlar.”

5. Öneriler

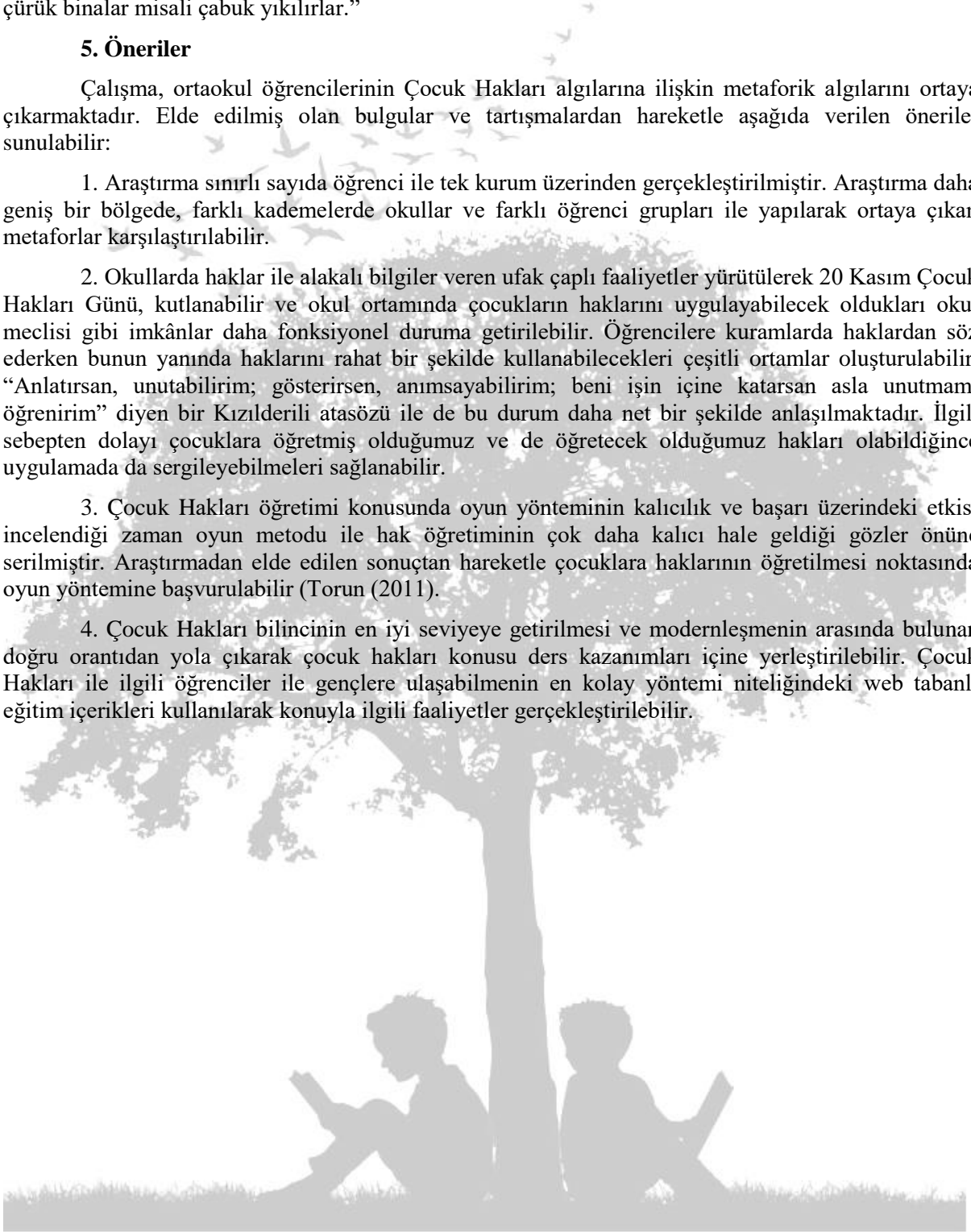
Çalışma, ortaokul öğrencilerinin Çocuk Hakları algılarına ilişkin metaforik algılarını ortaya çıkarmaktadır. Elde edilmiş olan bulgular ve tartışmalardan hareketle aşağıda verilen öneriler sunulabilir:

1. Araştırma sınırlı sayıda öğrenci ile tek kurum üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma daha geniş bir bölgede, farklı kademelerde okullar ve farklı öğrenci grupları ile yapılarak ortaya çıkan metaforlar karşılaştırılabilir.

2. Okullarda haklar ile alakalı bilgiler veren ufak çaplı faaliyetler yürütülerek 20 Kasım Çocuk Hakları Günü, kutlanabilir ve okul ortamında çocukların haklarını uygulayabilecek oldukları okul meclisi gibi imkânlar daha fonksiyonel duruma getirilebilir. Öğrencilere kuramlarda haklardan söz ederken bunun yanında haklarını rahat bir şekilde kullanabilecekleri çeşitli ortamlar oluşturulabilir. “Anlatırsan, unutabilirim; gösterirsen, anımsayabilirim; beni işin içine katarsan asla unutmam, öğrenirim” diyen bir Kızılderili atasözü ile de bu durum daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. İlgili sebepten dolayı çocuklara öğretmiş olduğumuz ve de öğretecek olduğumuz hakları olabildiğince uygulamada da sergileyebilmeleri sağlanabilir.

3. Çocuk Hakları öğretimi konusunda oyun yönteminin kalıcılık ve başarı üzerindeki etkisi incelendiği zaman oyun metodu ile hak öğretiminin çok daha kalıcı hale geldiği gözler önüne serilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçtan hareketle çocuklara haklarının öğretilmesi noktasında oyun yöntemine başvurulabilir (Torun (2011)).

4. Çocuk Hakları bilincinin en iyi seviyeye getirilmesi ve modernleşmenin arasında bulunan doğru orantıdan yola çıkarak çocuk hakları konusu ders kazanımları içine yerleştirilebilir. Çocuk Hakları ile ilgili öğrenciler ile gençlere ulaşabilmenin en kolay yöntemi niteliğindeki web tabanlı eğitim içerikleri kullanılarak konuyla ilgili faaliyetler gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Akengin, H. (2008). A comparative study on children's perceptions of the child rights in the Turkish community of Turkey and Northern Cyprus. *Education*, 129, 224-238.
- Akgül, H. (2017). Nineden-dededen, toruna; Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik metaforik algılar, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 2017.
- Akyüz, E. (2012). Çocuk hukuku çocukların hakları ve korunması. (Genişletilmiş İkinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1293-1322.
- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Batur-Musaoğlu, E. (2012). MEB 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim Programı'nın (2006) çocuk hakları açısından incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bender, M. T. (2005). John Dewey'in eğitime bakışı üzerine yeni bir yorum. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 13-19.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi. Yay.12. bs.
- Cameron, L. (2003): *Eğitim söyleminde metafor*, Londra/New York, Continuum.
- Çarıkçı, S. (2019). Çocuk Hakları Eğitimi Programı'nın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Çocuk Hakları Tutum ve Farkındalıklarına Etkisi. (Yayınlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çavuş, S. (2019). Ortaokul öğrencilerinin çocuk hakları kavramına ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çelik, M. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının çocuk hakları açısından incelenmesi. *Diyalektolog- Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Issue (25), 203.
- Çoban-Sural, Ü. & Aksoy, N. (2021). Kamu ilkokullarında öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (TEBD)*, 19(1), 343-367. <https://doi.org/10.37217/tebd.862281>
- Erbay, E. (2012). Çocuk hakları. İstanbul: Yeni İnsan Yayınları.
- Ersoy, A. F. (2011). İlköğretim öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin algıları. *İlköğretim Online*, 10(1), 20-39.
- Gibbs, R. W. Jr. (1993). Process and products in making sense of tropes. In A. Ortony (Ed.), *Metafor ve düşünce* (2. bs., ss. 276-300). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Gibbs, R. W, JR. (1994): *Aklın Poetikası: Figüratif Düşünce, Dil ve Anlayış*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Girmen, P. (2007). İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları. (Yayınlanmamış doktora tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gültekin, M., Gürdoğan Bayır, Ö., & Balbağ, N. L. (2016). Haklarımız var: Çocukların gözünden çocuk hakları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(24), 971-1005. <http://dergipark.org.tr/adyusbd/issue/37218/429586>

- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 603-634.
- Karacı, Y. (2016). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin çocuk hakları konusunda farkındalık düzeylerini belirleyen faktörler. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kasapoğlu-Akyol, P. (2010). Using educational technology tools to improve language and communication skills of ESL students. *Novitas-ROYAL*, 4(2), 225-241.
- Keleş, E. (2021). Hz. Peygamberin Hadislerinde Çocuk Hakları. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Kurtdede-Fidan, N., Özyayın, A. (2019). Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin metaforik algıları. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 361-378.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. (1986): "The meanings of literal". *Metaphor and Symbolic Activity*, 1(4): 291 -296.
- Lakoff, G. (1993). Çağdaş metafor teorisi. In A. Ortony (Ed.), *Metafor ve düşünce* (2. bs., ss. 251-270). Cambridge, UK: Cambridge University Press
- MEB. (2017). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Morgan, G. (1998). Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor. (Çev. G. Bulut). İstanbul: Mess.
- Nacaroğlu, O. ve Mutlu, F. (2020). Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin proje kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 992-1007.
- Oğuz, A. (2005). Öğretmen eğitim programlarında metafor kullanma. H. Kıran, (Ed.), XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli, 582-588.
- O'reilly, T. (2005). Web 2.0: Compact definition. Oreilly. <https://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>
- Öz Akar, L. (2013). Çocuk Hakları Bağlamında Çocuklarda Eğitim Hakkı. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Özel, A. (2013). The use of the internet and web 2.0 tools among EFL instructors. *Yüksek lisans tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Özgür, H. (2016). Facebook sosyal ağına entegre e-portfolyo yazılımının akademik başarı ve öğretim sürecinde kullanımına yönelik tutuma etkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 38-56.
- Pesen, A., (2015). "Ebeveynlerin "çocuk" kavramına yükledikleri metaforlar / Metaphors that parents assign to the concept of "child", *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 10/15*, p. 731-748.
- Pragglejaz Group. (2007). MIP: A method for identifying metaphorically used words in discourse. *Metaphor and Symbol*, 22(1), 1-39.
- Rogers, F. (2001). *Çocuğunuz Özeldir*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55 (55), 459-496. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10342/126702>
- Semerci, Ç. (2007). Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31 (2), 125-140.
- Steen, G.J. (2002). Metafor tanımlama: Bilişsel bir yaklaşım. *Style*, 36(3): 386- 407.
- Steen, G.J. (2007). *Finding metaphor in grammar and usage: A methodological analysis of theory and research*, Amsterdam: John Benjamins.
- Torun, F. (2011). Çocuk hakları öğretiminde oyun yönteminin başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisi. (*Yüksek lisans tezi*). <https://tez.yok.gov.tr>

Türk Dil Kurumu. (t.y.) Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr>

Uluç, F.Ö. (2008). İlköğretim programlarında çocuk hakları. *Yayımlanmamış doktora tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ulusoy, B. (2020). 8. sınıf öğrencilerinin liselere geçiş sınavına (LGS) ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 186-202.

UNICEF. (2018). Çocuk haklarına dair sözleşme uygulama el kitabı. UNICEF.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, A., & Ünlü, D. (2014). Metaforlarla öğretmenliğin dönüşümü: “Dün heybetli bir şelaleydik, bugün ise kurumaya yüz tutmuş dere.” In N. Samet Baykal, A. Ural, & Z. Alica (Ed.), *Eleştirel eğitim seçkisi* (ss. 56-67). Ankara: Pegem Akademi.

Yörükoğlu, A. (2007). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.

STRUCTURED ABSTRACT

A Metaphorical Approach to Teaching Children's Rights with Web Adventure

Introduction

Children's rights, the child being human; It is also a list of rights that all children have and should be granted to because they need care and attention (Akyüz, 2012). Children's rights are the legal or moral rights that all children in the world have from birth; education, health, living, housing; It is a universal concept used to define all rights such as protection against physical, psychological or sexual exploitation (Öz Akar, 2013). Children's knowledge, learning and use of these rights will enable them to participate in society as active citizens in the future.

Today, the understanding of education is based on making knowledge meaningful for students and usable in daily life. This situation causes education systems to be constantly updated to keep up with the conditions of life (MEB, 2017). In order for students' learning to be permanent, concepts must be concretized and they must be learned by establishing relationships with known concepts (Karcı, 2016). Metaphors also help students explain the abstract concepts they will learn with concrete concepts.

When we look at the research on the concept of Children's Rights; It is seen that studies are conducted with parents and mostly with students at primary school level. In this area; The effect of the Child Rights education program on the attitudes and awareness of children's rights of 4th grade primary school students (Çarıkçı, 2019), Factors determining the awareness level of 4th grade primary school students about children's rights (Karcı, 2016), 4th grade students studying in public primary schools regarding children's rights. opinions (Çoban Sural and Aksoy, 2021). Children's rights from the eyes of 4th grade students: We have rights (Gültekin et al., 2016). Hz. Children's rights in the hadiths of the Prophet (Keleş, 2021), Examination of secondary school Turkish textbooks in terms of children's rights (Çelik, 2020), Examination of the cognitive structures of secondary school students regarding the concept of children's rights (Çavuş, 2019), Children's rights in primary education programs (Uluç, 20008), Primary Education students' perceptions of children's rights (Ersoy, 2011). Metaphors that parents attribute to the concept of child (Pesen, 2015). It has been determined that studies have been conducted on parents' metaphorical perceptions of children's rights (Fidan and Özaydın, 2019)

When the literature is examined, it is seen that there are some independent studies on children's rights and metaphor analysis; However, no metaphorical research has been found for secondary school students regarding the perception of children's rights. Based on this, the metaphorical research on children's rights was associated with Web 2.0 tools and the resulting student opinions were presented according to the pre-test and post-test data obtained. In this context, it can be said that conducting a metaphor study on students' perceptions of children's rights using Web 2.0 tools will contribute to the literature. It is thought that this study will provide significant benefit to both researchers and educators.

Method

In this study, the phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used as document analysis. Phenomenological studies focus on phenomena that are aware of but do not have an in-depth and detailed understanding (Büyüköztürk vd., 2016). In order to reveal the thoughts of secondary school students about the concept of "Children's Rights", participants were asked "Children's Rights are like ... ". An open-ended survey form prepared as "Because ... " was distributed. An open-ended survey form was applied to the participants in two stages, before and after the "Activities for Teaching Children's Rights with Web Applications" was carried out. After the application, the participants produced 26 metaphors in the first application and 41 metaphors in the last application. The metaphors produced were grouped into 7 categories.

Results and Discussion

In this research, secondary school students' metaphorical perceptions of the concept of "child rights" were examined in the form of pre-test and post-test. The metaphors produced in this study,

which was carried out in two stages; They are grouped under 7 categories: Education, Basic needs, Affective feature, Social Life, Abstract and imagination, Nature and Play and entertainment. While the most metaphors were produced in the social life category in the pre-test, metaphors were produced in the abstract and imagination categories in the post-test. What does the word "Child Rights" mean to you?

In the content analysis regarding the problem, metaphors related to the concept of "Child Rights" were divided into categories and examined by taking into account their common features. In this section, where all metaphors are discussed separately, the resulting categories and findings are presented, and direct quotations are included to allow the reader to add their own comments and to increase the reliability of the study. After the resulting metaphors were presented, they were discussed in the context of the relevant literature.

In the research, participants' perceptions of the concept of "Child Rights" are given respectively within the framework of 7 conceptual categories. While the majority of the metaphors produced in the pre-test appear to be 'education' and 'living', which are among the fundamental human rights of the concept of Children's Rights, two more specific concepts, 'fun' and 'love', appear in the post-test. Accordingly, students know their basic life and development rights more than their protection and participation rights. The fact that students only know some of the children's rights may cause them to violate one of their rights while exercising another. Therefore, students need to know all children's rights.

The fact that children do not have sufficient knowledge about children's rights can be interpreted as follows. Although students read about all children's rights, they may have only learned and internalized the rights that they can apply in their daily lives. In order for students to internalize children's rights, it is necessary to provide environments where they can exercise their rights not only at school but also outside of school (Ersoy,2011). In parallel, a participant's statement in the pre-test, "Children's Rights are like school, because school teaches the child everything" shows that she puts all the expectations about learning the child's rights on the school.

In our study, while secondary school students produced 26 various metaphors regarding the concept of "Child Rights" in the pre-test, this number became more diverse and increased to 41 in the post-test. The metaphors produced contain mostly positive meanings. After the pre-test with the participants, various designs related to Children's Rights were made using Web 2.0 tools (Word Art, Canva and Poster My Wall), and the participants were not restricted at all while preparing these designs. For this reason, it can be said that the metaphors that the participants produced in the post-test after creating these designs were more free and rich in diversity.

In the post-test, one participant's statement, "Children's rights are like Ataturk, because Ataturk gave a holiday to children" shows that he associates children's rights with Ataturk, the leader who gave a holiday to children for the first time in history, while another participant said, "Children's rights are like a torch, because children respect their rights." The statement "if it reaches everywhere will be enlightened" shows that the participants expressed their thoughts freely. Similar to these statements, another participant said, "Children's rights are like birds, because children deserve to be free and happy like birds," and with this statement, he thought of freedom and happiness as a whole.

The problem of protecting children's rights is one of the most important problems of today all over the world. In order to protect children's rights, it is necessary for societies to embrace these rights, to raise a successful generation that has high self-confidence for the future, knows their rights and responsibilities, and to teach children their rights (Torun, 2011). Participants emphasized the very valuable aspects of children's rights with some of the answers they gave in the post-test. While one participant emphasized that children should be listened to and understood with the statement "Children's rights are like empathy, because by empathizing you can understand what children think.", another participant said, "Children's rights are like snowflakes, because they teach them to be happy without harming each other." He stated that no child will be harmed, protected and, above all, understood correctly as a result of the acquisition of rights.

In our research, participants developed vivid metaphors in the nature category that require care, such as saplings, seeds, buds, plants and flowers. One participant said, "Children's rights are like

Web Macerası ile Çocuk Haklarının Öğretilmesine İlişkin Metaforik Bir Yaklaşım

saplings, because if you take care of them, they will bloom, bear fruit and become huge." Here, the participant emphasizes the dynamic, living nature of children's rights. Another participant said, "Children's rights are like flowers, because children are innocent and fragrant like flowers." Here, too, children's rights actually emphasize the sensitive, fragile aspects of children that require close attention, attention and care. Another participant said, "Children's rights are like water, because if we don't drink it, we die." Here, the child evaluated living without rights as the end of life.

As Atatürk said, "Protecting the homeland starts with protecting children." Children are the assurance of our future and our joy of life. It is our duty as a human being to raise today's children to be tomorrow's adults. "Nations whose children are not raised healthy and knowledgeable will collapse quickly, like buildings with rotten foundations."

